

Свамапомачы Свамаромачы

Беларуская
Коопэратыўна-
Таспадарчая
Часопісч

Год IV.

Вільня, Кастрычнік 1935 г.

№ 10.

Хай злыдні над намі,
скрыочуць зубамі
Любі сваю ніву, свой
край,

I, колькі ёсць сілы,
да самай маілы
Ары, багануй,
засявай!..

ЯНКА КУПАЛА.



Усе вялікія на-
дзеі народаў і ўсе цы-
вілізацыі былі ство-
раныя дабравольнымі
стафаньнямі аб'ядна-
ных людзей... самапо-
маччу.

Джордж РЭССЭЛЬ
(Ірляндзец).



	Бач.		Бач.
1. Кооператыўна-хаспадарскія павіны	69	7. Найчасейшыя абмылкі маладога пчаляра	74
2. Аб вясне трэба думаць увосені	70	8. Перахоўваньне агародніны ўзімку	75
3. Ziemiarskaje žycio ū Polščy i ū nas	70	9. Аграрна-кооператыўная палітыка будучыні	75
4. Садзеце сады!	72	10. Наша пошта	на вокл.
5. Супроць безработцы ў пчол	72		
6. Аб зімаваньні пчол	73		

Ceny ū Vilni

11.X.35. Ceny za 100 kilohram.

Zbožža.

(Pry kupli—prodaży)

Žyta, I	—13 50
Muka pšaničnaja 1 sort	—30.00
Muka žytniaja da 45 %	—23 00
Siamieñnie lannoje b. 90%, vaho nam, za 100 klh.	30 50 32.00

(Ceny z papiarednich dzion)

Žyta	13.00 — 14 00
Pšanica	17.00—18.00
Jačmieñ	14.25—14.75
Avlos	14.50—15.75
Muka pšaničnaja	22.25—30 50
Muka žytniaja da 45%	23.00—23.50
Muka žytniaja da 55%	20.50—21 00
Muka, žytniaja da 90%	16 00—16.50
Łubin sini	8.75— 9.25

Małočnaje za 1 kilo (30.IX 35.)

Masła najlepšaje, za kilo ū hurcie	2 80—2 90
" " " " u detalu	3.20
Masła stałowaje(II hat.) za kilo ū hurcie	2.65 - 2.75
" " " " u detalu	3 00
Syr ltoŭski, za kilo ū hurcie	1 60—2 20
" " " " u detalu	1.80—2.60
Syr ementalski(švajc.) za kilo ū hurcie	2.90—3.10
" " " " u detalu	3.60

Jajki, kapa	3.50—4.50
" štuka	6 ¹ / ₂ —8 hraš.

Ceny na pravincyi

(Za 100 kilo, ad 15.9 da 30.9.35).

U Brasławie:

Žyta	8.40— 8.50
Pšanica	9.50—10.00
Jačmieñ	
Avlos	8.00— 8.50
Bulba stałowaja	2.00— 2.50
Siena murožnaje	— 3.00
Kanjušina (siena)	— 3.50
Bydła na zarez (kilo żyvoj vahi).	
Švini kormlenyja (za kilo żyv. vahi)	0.80— 0.90
Masła prasavanaja za 1 kilo	2.10— 2.50
Jajko za štuku	4 hr.

U Maładečnie:

Žyta	10.20—10.80
Jačmieñ	
Pšanica	13.00—15 00
Avlos	
Bulba stałowaja	2.00— 2.50
Siena	
Švini (za kilo żyv. vahi)	0 90— 1.10
Masła za kilo	2.60— 3 00
Jajki, za štuku	4—5 hr.

Чытайце самі і сярод знаёмых пашырайце адзіны ў нас гаспадарскі часопіс

„Самапомач“

„Самапомач“ выходзіць рэгулярна што месяц чацьверты ўжо год і зьяўляецца найтанейшай гаспадарчай газэтай.

Зьмест «Самапомачы» ў гэтым 1935 годзе значна павялічаны ў аддзеле сельскай гаспадаркі, дзе часцей падаюцца рады аб польнай гаспадарцы, жывёлагадоўлі, садоўніцтве, агародніцтве і земляробскай эканоміцы.

Падпісная цана на адзін экзэмпляр, разам з паштовай перасылкай на год 3. зл., на паўгода — 1.75, заганіцу — ўдвая даражэй. Цана асобнага нумару 40 гр Коопэратывы, гурткі і прыватныя асобы, што выпісваюць на адзін адрэс найменш 10 экзэмпляраў „Самапомачы“ (камплэкт), плацяць за экзэмпляр толькі 1.20 зл.; за 10 экз.—12 зл. Грошы на «Самапомач» пасылаць на чэкавае конто інж. Клімовіча у П.К.О. Nr. 180 485, а ўсякія пісьмы — на адрэс:

Redakcyja „Samapomač“, Vilnia, Połackaja vul. 9—4
(Wilno, Połocka 9—4).

Рэдакцыя адчынена ў аўторкі і пятніцы ад 9-ай да 12-ай гадз. дня.

Samapomač

BIELARUSKI
KOOPERATYŪNA - HASPADARSKI
ČASAPIS.

Саманомач

Adres:

VILNIA (Wilno), Połackaja vul. 9—4.

Hod IV.

Vilnia, Kastryčnik 1935 h.

Nr. 10 (39).

Kooperatyŭna-haspadarskija naviny.

Šviata Aščadnašci i sioleta, jak štohod, prypadaje na dzień 31 kastryčnika. Apošnim časam namnožylasia šmat i šmat roznych „šviatkoŭ“, jakich časta ničto nie šviatkuje. Ale „Šviata Aščadnašci“ na šviatkavaŭnie zasluhoŭvaje. Nia možna hetaha šviata, praŭda, razumieć u sensie ŭstrymaŭnia ad štodziennaj pracy, štodziennych abaviazkaŭ: hetkaje ŭstrymaŭnie było-b zusim praciŭnym istocie samaje aščadnašci, bo aznačala-b niepraduktyŭnaje marnavauŭnie času. Sapraŭdnaja aščadnašć u tym, kab nia tracić ni chviliny darahoŭa času, ni zdaroŭja, ni ciažka zapracavanaŭa hraša. A pry ŭsim hetym kab žyć tak, jak kožnamu pazvalajuć jahonyja varunki.

Da hetkaha razumieŭnia aščadnašci zaklikajem i my našych Pavažanych Čytačoŭ!

Prajekt zakonu ab małačarstvie abhavarvajecca ŭ uradavych kruhoch užo daŭžejšy čas i ŭzbudžaje pavažnyja zaściarohi z boku małačarskich centralaŭ kooperatyŭnych. Novy zakon (u prajekcie) pradbačyć, miž inšym, kontrolu ŭsich małačarniaŭ, a znača i kooperatyŭnych, uradaŭcami Ziemlarobskich Pałataŭ.

Hetkaje ŭmiešyvaŭnie pabočnych čyŭnikaŭ u spravy kooperacyi, peŭna-ž, reč nie normalnaja. Ale, papraŭdzie kažućy, jakaja siahoŭnia rožnica pamiž čynoŭnikom Ziemlarobskaj Pałaty z adnaho boku, a takimi-ž čynoŭnikami zbiurakratyzavanaj apošnim polskim kooperatyŭnym zakonom kooperatyŭnaj centrali — z druhoha. Nijakija. A kali tak, dyk pašto ŭdavać abureŭnie? Dačakalisia taho, čaho zaslužyli.

Ci heta nia vymušaŭnie? Ad času, kali nastupila apošniaja žmiena kooperatyŭnaha zakonu, usim „dzikim“ (niesajuznym) kooperatyvam było zahadana žmiaščać svaje zakonom aznačanyja abviestki ŭ polskim časapisie „Spólnota pracy“. Hetkija abviestki velmi darahija, bo za adnu napr. takuju abviestku ab zapisie ŭ sudovy rejestr treba płacić aŭ 50 zł. Ale hetaha mała. Toj-ža časapis pačaŭ rassylacca da ŭsich — i nie pracujućych — koope-

ratyvaŭ. I ŭrešcie mament apošni, badaj što najvažniejšy: kali kooperatyvy, jakija hetaha časapisu nie žadali i nia vypisyvali, nie pasylali redakcyi svajej padpiski, dyk vydaviectva „Spólnoty Pracy“, jak nas paviedamlajuć z usich bakoŭ, razasłała takim kooperatyvam cyrkular, u jakim: 1. damahajecca aplaty padpiski, a 2. čto ŭ praciahu 2-čh tydniaŭ (15 dzion) nia pryšle jaje, tamu pahražaje sudam i sekvestrataram. Koratka kažućy, vypisvaŭ čto časapis ci nia vypisvaŭ, cikavicca im ci nie, vydaviectvu „Spólnoty Pracy“ heta nia cikava: važna toje, kab prysylaŭ padpisku.

I heta maje być kooperacyja?

Pataniejuć hrošy? U suviasi z apošniaj žmienaj asoby polskaha ministra finansau i ahulnym pałažeŭniem u kraju, apošnim časam velmi ŭporna havorycca ab tym, što cana polskaj załatoŭki budzie abnižana. Ci i na kolki heta praŭda, daviedajemsia chiba nie za doŭha.

Hetkaha abnižeŭnia (na pałovu!) damahalisia miž inšym polskija ziemlaroby na niadaŭnym žjezdzie ŭ Grudziondzu.

Ceny na siamieŭnia lannoje, kanaplanaje i repaku. Alejarni ŭ Polšcy, pavodle hazetnych viestak, pastanavili padpisać umovu ab vykupleŭni ad ziemlarobaŭ sioleta 15 tysiać tonaŭ (u 1 tonie 1000 kilohramaŭ) siamieŭnia lannoja, 4 tys. tonaŭ siamieŭnia kanopli i 22 tys. tonaŭ siamieŭnia repaku. Najmienšyja ceny za 100 kilo: lonu — 30 zł., kanopli — 20 zł. i repaku — 33 zł.

Pažniej hetyja ceny mohuć być padniaty na 2 prac. kožny miesiac.

Važny vynachad. Hazety padajuć, što niamiecki aptekar T. Hosius u Kölnie vydumaŭ asablivy sposab konservavaŭnia małaka i małačarskich vyrabaŭ, pašla čaho jany nia psujucca celymi miesiacami. Jak hetu vydumku zastasuje małačarstva — jšče nia viedama. Zatoje italjancy ŭžo robiać staraŭni, kab novym sposabam konservavać małako, jakoje choć pašyłać dla svajho vojska ŭ Afryku.

Z Vilenščyny ŭ Łatviju na ziemlarobskija raboty sioleta vyjechała ahulam 14.826 asob; u hetym 3.291 mužčynaŭ i 11.325 kabiet i dziaŭčat. Najbolš vyjechała ludziej z pavietau brasłaŭskaha (5.884) i dzisienskaha (3.052).



Сельская гаспадарка.

Аб вясне трэба думаць увосені.

Ня можна гаспадарыць „з плеч у печ“: сягоньня трэба думаць аб заўтрашнім дню, увосені трэба думаць аб вясне. Гэтак у гаспадарцы ў полі, гэтак у хляве, гэтак скрось і ўсюды.

На беларускіх землях рэдка дзе спатыкаем чарназём, які родзіць і пры малой ужо помачы чалавека. Вялікая большасць нашых глеб гэтай помачы патрабуе і сваечаснае абрабляньне глебы мае ў нас вельмі вялікае значэнне. Асабліва важна аб гэтым памятаць увосені, перад наступленьнем маразоў, якія надаюць глебе асаблівую будову, прыдатную да ўраджайнасці. Гэту свомасць маразоў трэба выкарыстоўваць наўперад у глебах цяжэйшых, вязкіх (глеіна, глей), на каторых вясной мае быць насаджана бульба, бурак, морхва ці якая іншая акопніна. Гэтка глебы канешна ўвосені мусяць быць пагноены і глыбака на востра завораны. Кажам выразна „на востра“, бо глыбокай восенскай воркі ня можна забарановываць: праз вострую баразняню ськібу мароз мае вальнейшы доступ углыбку глебы і там яе дакладна раздрабляе ўдробныя камочки (друбчкі). Ад гэтага зьбітая, сырая і „няжывая“ цаліна ператвараецца ў жывую(1), чынную, порыстую глебу. Гэта значыць, што зьбітая маса зямлі становіцца падобнай да губкі: у ей творацца

„поры“ (малыя дзірачкі), праз каторыя дастаецца ў глебу паветра. А як ёсьць ужо паветра, дык зьяўляюцца ў глебе і жыццядайныя бактэрыі, якія вельмі хутка множацца і быццам пераварываюць глебу з сырага стану ў стан прыдатны да ўраджайнасці: з сырой становіцца глеба ўраджайнай. На гэткае перараджэнне глебы патрэбны пэўны час. І таму, калі глебу ўзараць глыбака вясной і зараз у яе сеяць, дык бактэрыі не паспеюць яе „пераварыць“ і сырая глеба астаецца дзікой, неўраджайнай.

З усяго гэтага ясна, што калі глеба мае радзіць, дык яшчэ з восені мусяць быць пагноена і на востра ўзарана. Асабліва ў тых мясцох, дзе мае быць пасаджана бульба і нагул акопніны. Таму ніводная лапіна поля ня можа астацца на зіму не ўзаранай, а ўзаранае на зіму поле ня сьмее быць забаранованым — мусяць астацца ў вострай баразьне.

С. Я—віч.



Усяляк заручаныя пазычкі, а нават самыя грошы трацяць сваю вартасць, але веда здабытая з добрай кніжкі і газэты сваей вартасці ніколі ня губляе; веда ніхто не адбярэ і нігдзе яе ня згубіць.

Добра робіць той, хто сам чытае разумваю кніжку і газэту. Але двойчы, дзесяць, сто разоў лепш зробіць той, хто тую-ж кніжку ці газэту прачытае ў кружку сваіх суседзяў і знаёмых. Дык дружна да асветы!

Ziemlarobskaje žyćcio ў Polščy i ў nas.

Прыездныя з Polščy розныя „культурноscopy“, і наагул „аматары lohкаha chleba“, блізу бязупынна ханіаць у нашай гаспадарцы ўсіо мясцовыя, беларускыя і сталя ставіаць у прыклад гаспадарскіа парадкі польскіа. Что миеў махчымаць на свае вочы бачыць hetу „прыкладнасьць“, той виедае, што з joj бывае ўсіалак: можна ў Polščy сустрець гаспадарку і запраўды добрују — а ці-ж такіх гаспадарак ніама ў нас? — але можна і там сустрець адно hora. І дзівіцца ніама чaho. Треба tolki spyтаць аб тоје, чaho ад нашых культураносцаў ніа можна ніяк давиедацца: чым коштам utрымoўваюцца „прыкладовыя“ гаспадаркі ў Polščy?

У etнічнай Polščy знachodzicca блізу ўвиешь зіемларобскі promysieł, heta znača taki, які займаецца пиераробкай зіемларобскіх прадуктаў.

Раžвіćcio hetaha promysłu ў биеспіареднаіа блізкасьці даје польскаму сіеланіну шmat розных карысьціаў. Прыhledźмасіа да hetaha бліжэй і папарадку. Наўпиерад воźміем bravарні (harelni): іч у Polščy (etнічнай) жось

blізу 80 proc. ўсіаho ліку bravарніаў у polskim haspadarstvie. Znachodzicca jany там dzie биез vіalіkіх капіталаў і pracy ніа родзіć anі cukrovу burak, anі pšanіca, anі іnшы болš vartasny прадукт. У такіх міасцовасьціах bravарні дајуć vыhодny vычад dla збыту bulby, jakaja ў takim выпадку лепš аплачvајецца, чым пры skарmlаnnі žyvіоlај. Апрача тако bravарні дајуć vіelmi cennuju пашу dla žyvіоly — браhu, а vakалічнамy биеззіаміелnamу і малазіаміелнамy žычарстvu zusім добры заработак. Vyпрадукavanaja ў Polščy hарnіна (harelka) прыvоzіccа да нас, dzie vыsmokтыvаје апошні hроš з кішані биеларускаha сіеланіна, узбаhачыvајучы hetым samым сіеланіна польскаha.

Піерад vajноју ў Биеларусі было шmat harelnіаў, шpіrt з jakіх vыvоzіўсіа на ўсіу Расіеју. Пашла vajны стан hety mocna žmіаніўсіа. Ніа majem дакладных дадзеных аб станіе bravарніцтва ў Усчоднаіа Биеларусі. Што датыча биеларускіх зіаміел пад Polščaj (Zachодnіaja Биеларуś), дык тут мала тако, што лік bravарніаў значна žmіеншыўсіа, але і tym bravарніам, што асталісіа чыннымі, польскі шpіrtны манapol прыздіелvаје vіelmi ніазначны кантын-

Садзеце сады!

Калі сяньня йшчэ нешта ў земляробстве аплачваецца, дык гэта напэўна будзе сад, агарод; пэўнеж — тады, калі ён будзе разумна весьціся. Дзеля гэтага патрэбны наўперад кавалак добрага зямлі. Другой справай ёсьць падбор адпаведных сартоў дрэва. Ігрушы патрабуюць больш цяпла, чым гэта ў беларускіх кліматычных варунках можа быць. Іншая справа з яблынямі.

Найлепшымі гандлёвымі сартамі яблыні для нашага краю ёсьць: Антонаўка, Бержэніцкі Ананас, Ліфляндзкі Графэнштэйн, Струмілаўка (Мордэр), Літоўская Пэпінка, Літоўская Цукроўка (салодкая) і Папяроўка (Белы Балтыцкі Наліў). Тры апошнія сарты: — Літоўскую Пэпінку, Цукроўку і Папяроўку, у садох далёкіх ад гарадоў, казармаў і вялікіх фабрык, ня варта шмат садзіць, бо на месцы іх тады трудна збыць, а далшых перавозаў гэтыя сарты баяцца, бо лёгка абіваюцца. Але, калі хто ўмее добра апакавоваць свой экспартны тавар, дык той і гэтыя сарты яблык можа сьмела садзіць.

Хто закладае садок не на прадажу, а для сябе, той апрача вышэйназваных мусіць пасадзіць у сябе йшчэ Каробаўку (Летнюю Рэнэту), Баровінку і Літоўскую Малінаўку.

Як мусяць выглядаць дрэўцы выбраныя да пасадкі?

Дрэўца да пасадкі мусіць быць бязумоўна здаровае. Мусіць яно быць зашчэпена на нашай лясной дзічцы (*malus prunifolia*). Дзічок ужыты пад шчапленьне мусіць

быць абавязкава пікаваны і мець добрае карэньне.

Пень дрэўца павінен быць таўсты, моцны, просты, із здаровай, бяз моху і бяз цвёрдай, старой, як бляха сівой кары. Антонаўка, Графэнштэйн і Пэпіна Літоўская пень маюць ў большасьці выпадкаў криваваты, але яго можна лёгка выпрастаць, прывязаўшы да калка. Затое Ананас Бержэніцкі, Папяроўка, Струмілаўка, Цітаўка, Баравінка, Цукроўка Літоўская і Каробаўка (летняя Рэнэтка) заўсяды бываюць простыя, рэдка калі здараюцца криваватымі.

Карона павінна быць правідловая, ня густая і не аднабокая. Правідловая карона мае пяць бакавых сучкоў і адзін шосты ўверх — праваднік. Калі карона загушчаная, дык трэба яе прарэдзіць. Але хто гэтага сам ня ўмее рабіць, дык хай запытае ў умеючага, каб не папсаваць карону. Можа быць такжа добрай карона з трох правідлова распаложаных па баках сучкоў і аднаго правадніка ўверх.

Заграніцай (Амэрыка і Саветы) гадуюць дрэўцы з каронамі ўжо не такімі, а так званымі „лідэрнымі“. У нас жа аб „лідэрных“ каронах мала хто знае. Калі які пітомнік (школка) цяпер і выгадаваў-бы дрэўцы з такімі каронамі, дык мала іх прадаў-бы.

Сучкі ў кароне мусяць быць здаровенькія, чысьценькія ад ячак травяной тлі і мець добры прырост.

Найлепшы век да саджэньня дрэўцаў: двух і трох гадовыя, не старэйшыя.

Вышыня дрэўцаў для садкоў неабгароджаных найлепшая ад 100 да 120 сантымэнт-

hient*), pakrywajučy svaje zapatrebavañni vyrabami bravarniaŭ polskich, pieravažna z Pannanščyny i Pamorra. U hetym, ahulna ŭziaŭšy, ničoħa dziŭnaha. Svaja saročka zaŭsiady bližej ciela i polski manapol naŭpierad chlapocicca ab polskim sialanstvie. Biada adnak u tym, što biełaruskija ziemli—hety naturalny praducent bravarnianaha syrca, bulby — faktyčna adapchnuty ad vyhodnaha rynku; zatoje tyja-ž biełaruskija ziemli žjaŭlajuca rynekam zbytu dla hatovaha ŭžo špirtu. Jnakš kažučy, biełaruski sielanin choć maje ŭdoval syrca, zamiest jaho pierarablać na poŭnavartasny pradukt, za jaki možna dastać dobruju canu, sam musić hety pradukt kuplać — u danym vypadku ŭžnoŭ ad taho-ž sielanina polskaha.

Idziem dalej. Cukravarni. Što heta dla narodu znača mieć svaje cukravarni! Hetaha promyšlu siahoñnia na ziemiach Zach. Bielarusi nia čuvać, choć minušščyna ich tut znaje. A i siahoñnia hleba takoj Navahradčyny pad cukrovu burak zusim prydatnaja. Kali nia ličyć Vałyni, dyk u Polščy ŭsie cukravarni znachodzjacca na ziemiach etnohraficzna polskich. Z hetaha dla polskaha sielanina vyplyvaje jšče

*) Kantynhient heta kolkašć špirtu, jakuju manapol dazvalaje vyrablać kožnaj bravarni paasobku.

bolšaja karyšć, čym z bravarniaŭ. Cukar jošć praduktam pieršaj patreby: spažyvajuć jaho šmat u kraju, a nia mała vyvoziać to-ž cukru zahranicu. Kab lepš acanić karyšć cukrovaha buraka, razbiarom adzin žyćciovy pryklad, jaki — dumajem — kinie davoli švialta na rožnicu mahčymašci polskaha sielanina z adnaho boku i biełaruskaha — z druhoha.

Navat u siahoñniašnja kryzysovyja časy za 1 q (1 q=100 kilohramaŭ) cukrovaha buraka płaciać ahulam nia mienš 3.25 zł. Kali rachavać, što z hektara ziamli lohka možna mieć nia mienš 200 q cukrovaha buraka, dyk hruby dachod z hetaha hektara zasadžanaha cukrovymi burakami budzie (3.25×200) 650 zł. Pry hetym ŭlašnik cukrovaha buraka maje z viasny jšče zapeŭnienaha pakupca (cukravarniu), jaki da taho dastaŭlaje ziemiarnobu plantataru dobraje nasieñnie, i, viartaje zadarma zhary ŭmoŭleny pracent cukravarnickich adpadkaŭ (melasu, žmychi), — hetak važnuju pašu.

Kali-b toj-ža haspadar zamiest cukrovaha buraka siejaŭ choć-by pšanicu, dyk i tak pry ŭradžai z ha nia vyšej 18 q i pry canie 17 zł. 50 hr. za q, mieŭ-by z hetaha hektara hruboha dachodu nia bolš jak (17.50×18) 315 zł.

Z hetaha bačym, što hektar cukrovaha

раў, для садкоў абгароджаных — 80—110 сантымэтраў.

Набываць шчапы трэба толькі з тых пітомнікаў, якія самі гадуець дзічкі для яблынь з праўдзівай лясной яблыні (*pirus malus sylvestris*) ці пруніфоліі (*malus prunifolia*). Тыя-ж пітомнікі, якія купляюць гатовыя дзічкі, у не малым, калі ня ў большым, выпадку маюць дзічкі з насеньня садовага дэлікатных сартоў і дрэўцы зашчэпленыя на такіх падкладках лёгка паддаюцца розным хваробам або вымярзаюць. Хто мае доступ да дзічак, дык той няхай цяпер, восеньню, зьбіргець сьпелыя плады лясной здаровай яблыні і йгрушы, вылушчываець з іх зярняты, ссыпае ў палатняныя мяшчкі і перахоўвае іх у правейным і немарозным месцы. Як і што з гэтымі зярняткамі далей рабіць, напішу пазьней.

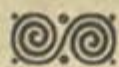
Садзіць дрэвы найлепш у квадрат, адно ад другога ня далей як 10 (дзесяць) мэтраў.

На аслону садоў проці вятроў і марозу найлепей ужываць з паўночнага боку ёлку, а з усіх другіх бакоў — лясчыну, в'шню, жоўтую сьліву з адросткаў карэньня.

Йгрушы, калі іх наагул садзіць, дык трэба памяшчаць іх з паўночнага боку. Гэта таму, што йгрушы высока растуць і калі іх пасадзіць з другіх бакоў, дык будуць зацэніваць яблыні.

Пры канцы хачу дадаць, што ўдачы ў садоўніцтве дачакаецца толькі той, хто працу сваю любіць і хто не спадзяецца на тое, што праца сама сабой зробіцца.

Іван Сікора.



Супроць безработьця ў пчол*).

І пчолы знаюць запраўднае безработьце і ад яго церпяць. Пчала-жа гэта адчувае пры лазьбінах асабліва ў мокрыя гады. Скуль-жа гэта безработьце паходзіць, якія прычыны яго і як яго пазбыцца?

Безработьце ў пчол паходзіць ад таго, што пчала ў час мёдазбору ня мае досыць сырца, з каторага магла-б вырабляць свае цэнныя прадукты. Гэтым сырцом ёсьць цвёт мёдадайных расьлін. І тут кожнаму ясна, што пчала не марнуе часу, калі такога цвёту ёсьць шмат. Мокрыя асабліва гады ня прыяюць цвётеньню мёдадайных расьлін. Акрамя таго ёсьць у годзе надта частыя і доўгія водступы часу, калі наагул нічога кругом ня цвіце. І гэта вась пара для пчалы ёсьць найгоршай, а для пчаляра - вельмі страшнай. Найлепшыя пчолы самі сабе тут нічога ня зрабляць і гаспадарка з імі падобная была-б да таго, калі-б нехта напр. меў найлепшую скаціну, найлепшых коняў, але... замест даць ім працу адпаведную, трымаў іх запёртымі ў хляве. Гэтак і з пчоламі.

Вот-жа, каб гэтага ня было, патрэбна штучная да некаторай меры помач чалавека. А помач гэта мусіць кіравацца да таго, каб пчала мела досыць мёдадайнага цвёту ў тую пару, калі нічога кругом ня цвіце. Загранічныя паступовыя пчаляры маюць дакладна азначаныя дні, ад якога і да якога няма ніякага натуральнага растуцага цвёту і дакладна на гэту пару падрыхтоўваюць

*) На агульнае жаданьне нашых чытачоў завозім у „Самапомачы“ ўзноў аддзел аб пчалярстве. Гэд.

buraka daje svajmu praducentu ūdvaja bolšy dachod, čymsia najlepšaja zbažžavina. A znača, naš bielaruski sielanin, pry najlepšych mahčymašciach, pry najbolšych starańniach z svajho boku, u najlepšym vypadku moža atrymac z svaje ziamli tolki pałovu taho dachodu, jaki atrymoŭvuje z takoha-ž pola sielanin-ziemlarob polski.

Ale hetaha mała. Vyrableny z buraka cukar jośc, jak užo ūspaminatasia, artykułam pieršaj patreby, biez jakoha trudna abyjścisia. Hety cukar pryvozicca da nas — bo ū nas užo nia možna zvaryć u haršku i cukrovaha syropu — i pradajecca pa 1 zł. 80 hr. za kilo; heta znača naš sielanin pavinien pradać 1 pud žyta, kab kupić sabie 1 kilo cukru. Nia treba dadavać, jak ciažka prychozicacca bielaruskamu ziemlarobu hetyja 1 zł. 80 hr., jakija jduć u kišeni polskaha fabrykanta, polskaha rabotnika, polskaha sielanina.

Śvinahadoŭla. Jak važnym praduktam u polska-dziaržaŭnaj haspadarcy jośc śvinahadoŭla, chaj pašviedčyc nastupnyja cyfry: za miesiac travień siol. h. było vyvieziena z Polščy ū adnu tolki Anhliju 1.554.963.4 kg. miasnych praduktaŭ (pieravažna bekonaŭ — red.) na

ahulnuju sumu 5 miljonaŭ 130 tysiač załatovak.*) Heta tolki za adzin miesiac i ū adnu tolki Anhliju!

Jakoj častkaj pryjmajuć udziel u hetym vyvazie ziemi bielaruskija? — Možna śmieła ćvierdzić, što heta častka velmi niaznačajna, bo choć ziemi bielaruskija i majuć siahońnia ūsie varunki (dastatak kormu i pracounych ruk) dziela pradukavańnia śvinnoha syrca, to adnak, nia majućy na miescy pierarobačnych punktaŭ (bekoniarniaŭ), prymušany hadavać śviniej typu ślaninavaha (ciažejšaha), jakija daražej abchodzicacca samomu praducentu i taniej ceniacca na rynku.

Jnakš majecca sprava vyvazu śvinahadoŭlanych praduktaŭ z ziamiel etnična polskich, dzie, nie biaz sytaj kazionnaj uspomohi, jośc davoli užo hustaja sietka bekoniarniaŭ, u katorych znachodzicac vyhodny zbytkormnyja štuki mienšyja, małodšyja, 4—6 pudovyja (bekony), jakija tanna (chutka) vykormlivajucca i dobruju znachodzicac canu.

Kanec kancoŭ i tut pradukcyja miasnoha tavaru na darahi zahraniečny rynek znachodzicacca ū rukach ziemlarobaŭ polskich. Biela-

*) „Gazeta Rolnicza“, № 33/34 — 1935 h.

цвіценне штучна засееных расьлін. Ці гэтка зацёмкі маюць нашы пчалары, мы прынамся ня ведаем. Калі такія зацёмкі для беларускіх зямель хто рабіў, было б вельмі добра, каб захацеў праз „Самапомач“ падзяліцца імі з рэштай пчалароў. Калі ж такіх зацемак яшчэ ніхто ня мае — мы верым, што яны ёсьць! — дык іх трэба зрабіць. А тымчасам адна-другая зацёмка з кліматычных варункаў украінскіх.

Украінскія пчалары рахуюць гэтка бязмёдныя поры году: 1. ад вяснянага аблёту пчол да часу цвіцення вербы (20 дзён); 2. ад перацвіцення вербы да зацвіцення садоў (10—15 дзён); 3. ад перацвіцення садоў да зацвіцення акацыі (40 дзён); 4. ад перацвіцення акацыі да зацвіцення ліпы (25—30 дзён) і 5. ад позных грэчак да познай восені — няма нічога.

Далей, паводле падрахунку тых жа украінскіх пчалароў, калі падрахаваць час бязмёды і час пажытку, дык можна пераканацца, што з натуры працавітая пчолка блізу поўлета ня мае на чым працаваць. Ну, а як так, дык ня дзіва, што тады няма і мёду.

Няма ніякіх дадзеных на тое, што ў нас пчалы маюцца лепш. Дзеля гэтага трэба, каб і беларускія пчалары так паступалі, як паступаюць пчалары загранічныя: каб 1. сьцьвердзілі (запісалі) якія ў іх поры году бязмёдныя і 2. загадзя засеявалі ў сябе мёдадайныя расьліны з такім абраханьнем, каб яны зацвіталі ў тую пару, калі няма ніякага мёдадайнага цвету. — Хто б у сябе ўжо гэткую спробу рабіў, хай адклікнецца ў рэдакцыю „Самапомачы“. **В. Ш—к.**

Аб зімаваньні пчол.

Ад правільнага перазімаваньня пчол залежа іхняя сіла і працаздольнасьць у наступным годзе. Ведаць мусіць аб гэтым кожны пчалар.

Зімуюцца пчалы агулам або на дворы („на таку“) або ў вулёўнях.*) Абодва гэтыя спосабы добрыя, але ня ўсюды. Там, дзе зіма ня бывае цяжкой, дзе часта бывае адліга і сьнег не ляжыць доўга, а знача пчалы могуць раз у месяц, а найменш раз у два месяцы вылятаць на аблёт, там могуць яны бясьпечна зімаваць на дворы. Сырыя вятры пчолам больш небясьпечныя як маразы. Сам толькі сухі мароз бяз ветру можа шкодзіць пчолам толькі тады, калі дойдзе ніжэй —30° Ц. Пэўна-ж, што такія маразы бясьпечна можа вытрымаць толькі пень зусім здаровы, сільны і з патрэбным запасам корму.

Там аднак, дзе зімы даўгія, зімныя, мокрыя, ветраныя, там далёка бесьпячней уносіць на зіму вульлі з пчоламі ў вулёўню, якая мусіць адпавядаць гэткам вымогам:

1. павінна быць сухой,

2. унутраны прастор вулёўні павінен быць прынамся ў тры разы большы агульнага аб'ёма ўсіх састаўленых у вулёўні вульлёў. Для сталага праветрываньня і рэгуляваньня тэмпэратуры ў вулёўні павінна быць некалькі вэнтылятараў (душнікоў).

*) вулёўні, інакш ведамыя як мшаньнікі ці стэбнікі — гэта сумысныя хаткі, у якіх састаўляюцца пчаліныя вульлі на зіму.

ruskim-ža ziemirolbam astajecca hadavać 12—15 pudovych šviniej typu šlaninavaha i zapauñiac imi i biez taho užo pouny tannu ry-nak krajovy. Polski sielanin i tut u lepšaj pazycyi.

Varyva. Možna i treba ciešycca, što i pa bielaruskich siolach siahoñnia štoraz bolš žviartajecca ūvaha na aharodninu, na sadovinu i na ptušnictva: usio heta daje ziemirolbu velmi zdarovuju spažyvu i stały hroš na zvarot. Ale i tut treba padumać ab arhanizavañni zbytu svaich praduktaŭ. Takoje žjavišča, što kožnaja haspadynia z dziesiatkom jajok, ci karzinkaj burakoŭ ciahniecca sama na ry-nak i, traciačy čas, i žbivajučy ūzajemna canu pradaje ūsio heta za łamany hroš, — hetkaje žjavišča treba čym chutčej zamianić na arhanizavany zbytu u formie ci to sumiesnaj pradažy, ci pierarobačnych punktaŭ (fabryk usialakich rašlinnych kanservaŭ), jak heta dzieicca ū šmat miasoch Polščy — peŭnaž nie biaz sytaj romačy z boku ūsiakich uradavych ustanov. Ab tym, jak siaredniamu polskamu sielaninu aplačvajecca harodnictva — praŭda, u miascovašci niedalokaj ad miestavaha asiarodku, — šviedčyć choć-by hetkaja cyfra: u 1928/29 h. hetki

sielanin za 100 kilo cybuli viasnoj braŭ 100 załatovak; kali pryniac uradžaj cybuli z ha ū 100 q, dyk hruby dachod z jaho budzie (100 × 100) 10.000 zł. Naniaty robotnik u takoj haspadarcy zarablaŭ u dzieñ 15 zł.: dobra miešsia sielanin, ale nia kiepska žylosia i robotniku. — Sioleta viasnoj 100 kilo hetkaj cybuli tam-ža kaštavała kala 16 zł. (z ha — kala 1.600 zł.) — i taksama velmi dobra aplačvajecca. — U bielaruskich varunkach hetkija zarabotki byli niemačymyja i ū „najlepšyja“ časy.

Hetych kolki zaŭvah davoli jasna pokazvajuć, jak aplačvajecca ziemirolbstva sielaninu polskamu i sielaninu bielaruskamu ū tej-ža Polščy. Mimavolna naprašvajucca pytañni: skul heta roznica? Ci nia stul, što adpaviednyja čynniki ū Polščy jnakš rupiacca ab dabrabyt sielanina polskaha i jnakš ab dabrabyt sielanina bielaruskaha? Ci nie paŭtarajecca i tut palityka carskaha ūradu adnosna „ино-родных окраин“?

Adkazy na hetyja pytañni pakidajem samym čytačom. A ab sposabach vychadu bielaruskaha ziemirolbstva z hetkaj złybiady pahavorym nastupnym razam. **P. Zasim.**

3. Тэмпэратура ў вулёўні павінна падтрымлівацца паводле магчымасьці сталая і ня вышэйшая $+ 8^{\circ}$ Ц, з магчымымі хістаньнямі толькі ў граніцах ад $+ 5^{\circ}$ да $- 3^{\circ}$ Ц.

4. Для рэгуляваньня тэмпэратуры ў вулёўні аднак ніколі ня можна карыстацца печкамі ў самай вулёўні; у разе канешнай патрэбы стаўляецца такая печка ў сенцах прадувулёўняй і служыць адначасна для ператапваньня воску, прыгатаўленьня сыты (кармовага сыропу) і іншых пчалярскіх патрэб.

5. Пчолы пры зімаваньні патрабуюць супакою, цішыні — таму і вулёўня павінна быць воддаль ад такіх мясцоў, дзе ёсьць шум, стук, крык. Мышы, пацукі, а таксама і каты ня сьмеюць мець доступу ў вулёўню. А калі-б міма ўсё мышы ў вулёўні завяліся, дык нішчыць іх трэба не катамі, але пасткамі (мышалоўкамі), пасыпаньнем падлогі ў вулёўні мятай, націньнем рэпы, скраплваньнем вулёўні мятным сьпіртамі і інш.

6. У вулёўні мусіць быць поўная **цёмната**, бо сьвятло вабіць пчалу з вульля, а выляцеўшая з вульля пчала назад ужо не трапляе і качанее.

7. Самыя вульлі ў вулёўні трэба так устанаўляць, каб да кожнага вульля быў вольны доступ і каб кожны вулей можна было ў разе патрэбы з вулёўні вынесці.

У дробнай пчалярскай гаспадарцы для аднаго-другаго вульля, пэўна-ж вулёўні ніхто рабіць ня будзе. І калі такі вулей ня можа астацца на летнім месцы, дык яго можна зусім добра ператрымаць праз зіму ў падвале пад якімсь гаспадарскім будынкам, калі ён прынамся з большага адпавядае вышэйпералічаным вымаганьням звычайнай вулёўні.

У разе, калі няма ні вулёўні, ні падвалу, ні якога іншага больш-менш адпаведнага будынку, а пчол на дворы пакідаць ня можна, дык у сухім месцы (на пескавой горцы) капаецца яма ў паўтара мэтра ўглыбкі і на паложаныя падстаўкі (не на самую зямлю!) ставяцца вульлі прынамся 20 см. адзін ад другога. Прастор такой ямы мусіць быць у тры разы большы агульнага аб'ёма ўсіх устаўленых вульлёў. Зьверху такая яма прыкрываецца дошкамі, на каторыя насыпаецца пласт зямлі ў 20—40 см. грубіні, а на зямлю ўкладаецца йшчэ пласт ўсякага націньня дзеля цяпліні. Дзеля праветрываньня гэткая яма канешна мусіць мець з дошчак зроблены комін (люхт), а па баках (наверсе) павінны быць раўкі, каторымі адпывала-б усякая вада. — Нявыгодай гэтага спосабу зімаваньня ёсьць тое, што праз цэлую зіму пчаляр ня мае доступу да зімуючых пчолаў; але агулам гэты спосаб для пчаляроў старых зусім добры.

Дакладна азначыць час, калі трэба пераносіць пчолы з току ў вулёўню, ня можна, як ня можна бясьпечна адгадаць пагоду на колькі дзён наперад. А гэтая работа ад пагоды залежа. У нашых беларускіх кліма-

Найчасьцейшыя абмылкі маладога пчаляра.

Пачынаючы пчаляр, дбаючы аб пчолах, часта робіць гэтакія абмылкі: 1. не скарочвае пчолам гнязда (за шмат пакідае рамак), 2. замыкае на зіму на глуха лётку, 3. заносіць вулей у хату, дзе сам жыве, 4. закрывае вулей на двары саломай, каб пчолам было цяплей, 5. ня дбае аб вентыляцыю (сьвежае паветра) ні ў вульлі ні ў вулёўні, 6. ня чытае нічога аб жыцьці пчол і аб даглядзе іх узімку і інш.

На гэтая рада гэткая: пчолам на зіму трэба зрабіць малое гняздо, тадыяны лепш грэюцца, менш ядуць мёду... Замыкаць лёткі на зіму пчолам ня можна, хіба толькі тады, калі вульлі пераносыцца; але на месцы трэба лёткі нанова адчыніць. Каб у вулей ня ўлазілі мышы, у лёткі ўстаўляюцца драцяныя, рэдкія сеткі, праз каторыя пчала можа пралязіць. У вульлі павінна быць досыць паветра для пчол. Калі паветра не хапае — дык пчолы сільна гудзяць (ветраюць вулей), а гэтая іх непакоіць, яны трацяць сілу і мёд і на вясну слабнуць. Каб паветра даходзіла ў вулей, трэба ўверсе гнязда, у столі, пакінуць дзьору, якая затыкаецца вехцем саломы. Хто абкрывае гняздо саламянымі матамі бяз цыраты ці дошчак, там вентыляцыі ня трэба, бо мата перапускае паветра. Паветра будзе тады праз лётку і праз столь уходзіць і адходзіць, а пчолы будуць ціха драмаць.

Калі паставіць зімаваць пчолы ў хаце, дзе адзін раз бывае 20° Ц, а іншы раз 0° Ц, дык пчолы да вясны ня выжывуць... Пчолам узімку не павінна быць ні зімна, ні цёпла, ад -3° Ц да $+5^{\circ}$ Ц. Што йдзе паза граніцы гэтага — ўжо кепска.

Калі вулей зімуе надвары, дык яго трэба абглядзіць усярэдзіне. Зьверху грубая саламяная мата або сяннік; з бакоў таксама маты або сяннікі ці мох або втава, і пад дно вульля таксама даецца мата, а прадулёўнай трэба прымацаваць заслону проці ветру і сонца. Пры накрываньні з надворку вульля саломай, залазяць у яе мышы, якія, грызучы вулей, праз цэлую зіму непакоюць пчолы.

Калі пчолы зімуюць у вулёўні ці ў сьцюдзёнай хаце, дык там мусіць быць цёмна, ціха і чыстае паветра (праветрываньне). Дзеля гэтага ў вулёўні патрэбны душнікі, а ў хатах трэба адчыняць юшкі, а часам і акно.

(„Укр. Пас.“).

тычных варунках гэтая пара агульна прыпадае на другую палову кастрычніка. Як правіла трэба ўважаць, што пчолы пераносыцца ў вулёўню тады толькі, калі ўжо можна дагэдацца, што ня будзе больш ясных, цёплых дзён, у якія пчолы маглі-б вылецець на аблёт. Ніколі аднак ня можна ўносіць пчолы ў вулёўню ў дажджлівую непагадзь: трэба гэтая рабіць за суха.

К. М.—скі.

Перахоўваньне агародніны ўзімку.

Як трэба перахоўваць агародніну, каб яна магла ператрываць найдаўжэйшы час? Памятаць мусім аб тым, што расьліна жыве праз цэлы час. І заданьнем чалавека пры перахоўваньні варыва ёсьць утрыманьне гэтага жыцьця, не пазваляючы яму аднак лішне разьвіцца, бо гэта прывяло-б да стратаў. Акрамя таго, трэба бараніць агародніну ад вогкасьці, плесьняў і бактэрыяў.

Перахоўваем агародніну (варыва) у мясцох цёмных, халодных (6—8°C), з доступам чыстага паветра. Могуць быць да гэтага выкарыстаны скляпы (паграбы), ямы і крэхты (падоўжныя капцы). У скляпах перахоўваем варыва толькі да скорэга ўжытку. Склеп, дзе мае быць зложена агародніна, павінен быць чыста ўтрыманы і халодны. Каб забяспечыцца ў склепе ад плесьні, спальваем у ім серку, замыкаючы адначасна шчыльна дзьверы і вокны. Пры спальваньні серкі вытвараецца газ няпрыемнага запаху, каторы забівае плесьні і бактэрыі. Выкураны склеп трымаем зачынены праз 24 гадзіны, а пасля добра ветрым і белім вапнай. У склепе такім не павінны знаходзіцца прадукты сільнага запаху, як селядцы, сыр, газа (нафта), бо гэта шкодзіць агародніне.

На перахоўваньне ўзімку выбіраем агародніну найбольш сьпелую і дзеля таго звосені яна мусіць быць доўга ў зямлі. У кастрычніку выкопаваем агародніну карэнную, як: буракі, морхву, пятрушку. Капусту выбіраем пад канец кастрычніка. Некаторыя з іх, як пятрушка, хрэн, могуць зімаваць у грунце, толькі мусяць быць прыкрытыя лістамі або бульбоўнікам. Выбіраць іх можна з грунту падчас адлігі і вывозіць на рынак тады, калі добрая на іх цана.

У скляпах укладаем агародніну радамі, перасыпаючы іх пяском. Наверх прысыпаем пяском да грубіні 20-25 см. Трэба аднак часта спраўджаць ці зложенае варыва ня псуецца і прыпсугае зараз выкідаць. Узімку, калі няма вялікіх маразоў, трэба скляпы ветрыць.

Найпрасьцейшы і найтанейшы спосаб гэта перахоўваньне ў ямах, крэхтах, (доўгіх капцох). Нявыгода пры гэтым толькі тая, што ня можна адкрываць такіх ямаў падчас маразоў. Ямы капаем на сухім і зацішным месцы, недалёка ад гаспадарскага будынку.

Перахоўваньне морхвы. З здаровай, непатрэсканай морхвы адкідаецца лісьце і прыкаранныя сьцяблі. Для бяспечнасьці найлепш часьць перахоўваць у скляпах, а часьць у ямах. Укладаем морхву радамі ў форме піраміды (вострага капца) вышыняй да 1 мтр. і перасыпаем пяском. Наверх сыплюць пяску да грубіні 10 см. Ямы з морхвай акрамя таго йшчэ прыкрываюцца лістамі і саломай. Трэба пры гэтым памятаць, што морхва надта баіцца вогкасьці і марозу.

Ф.Акінчыц

У парадку дыскусіі.

Аграрна - коопэратыўная палітыка будучыні. 6)

4. Падаткі і коопэратыўныя манаполіі.

Грамадзкая і дзяржаўная дапамога для коопэрацыі павінна выяўляцца ня толькі у беспасярэдным фінансаваньні, але і ў пляннай, спрыяючай да коопэрацыі, падаткавай палітыцы.

Падаткі, побач з іншымі мерапрыемствамі, павінны ператварыцца ў адзін з наймацнейшых сродкаў для правядзеньня коопэратыўных пачаткаў у аграрнай галіне. Няма патрэбы ўходзіць на гэтым мейсцы ва ўсе дробязі — для нашых мэтаў даволі будзе абмяжавацца некаторымі ўвагамі агульнага характару, датасоўваючыся да калекіх прыкладаў з гэтай галіны.

Наўперад у мэтах пашырэння гаспадарчага поступу коопэратыўна-арцельных формаў аб'яднаньня трэба застасаваць дзьве падаткавыя стаўкі — адна для скоопэраваных падаткавых аб'ектаў, другая — для нескоопэраваных; пры гэтым зьмяншэньне першай павінна пацягнуць за сабою адпаведнае павялічэньне падатку для другіх, з та-

Дзеля гэтага схаваную морхву трэба часта спраўджаць.

Пятрушка. Таксама абрываем усе лісты; толькі пры версе пакідаецца гэт. зв. сэрца. Укладаем, як і морхву, у малыя пірамідкі, перасыпаныя пяском. Ямы прыкрываюцца пяском і саломай.

Буракі. Абсушаныя буракі сыплем у ямы, потым прыкрываем тонкім пластом саломы, у маразы—грубейшым.

Каляфіоры. Каляфіоры позныя, каторыя не сьпелі утварыць у сабе ядомых сучастак, выкопаваюцца з грады і прыносяцца ў склеп, садзяцца ў зямлю адзін каля другога і гэтакім чынам дасьпяваюць.

Капуста Цэлыя, цьвёрдыя галоўкі капусты вырываюцца з карэньнямі і зносяцца ў сухое месца, каб прасохлі. Непатрэбныя лісты адкідаем і ўкладаем капусту у няглыбокія ямы, галоўкамі ўніз, недатыкаючы адна другой. Галоўкі перасыпаем зямлёй. На зімку прыкрываем саломай, або лістамі. Звычайныя галоўкі капусты сьсякаем і празначаем да квашэньня. Калі хочам мець доўга ўвосень салодкую капусту, тады трывалейшыя галоўкі ложым у склепе на паліцах (асобна).

Цыбулю і часнок найлепш перахоўваць над хатай, на вышках. Калі збліжаюцца маразы, цыбулю кладзём ў адно месца і прыкрываем матамі і саломай. Часнок прад маразамі трэба ўнесці ў хату.

Вер. Ш.

кім абрахункам, каб агульня сума падатку, які належыць скарбу, ня зменшылася.

Зразумела, што масавае пашырэнне коопэратыўных формаў аб'яднаньне пацягнула-б за сабою агульнае зьмяшэнне падаткавых сумаў. Аднак-жа гэтага баяцца ня прыходзіцца, бо шырокае распаўсюджанне коопэрацыі выклікала-б агульны гаспадарчы ўздым, што, ў сваю чаргу, адчыніла-б іншыя падаткавыя магчымасці, якія папоўнілі-б падаткавы недабор. Заўсёды можна адшукаць магчымасць паставіць справу так, што фіскальныя (даходныя) інтэрэсы дзяржавы не пацярпелі-б ад застасавання гэтакіх мерапрыемстваў.

Гэтакі-ж самы прынцып павінен быць паложаны ў падставы падаткавай палітыкі пры аблажэнні падаткамі іншых аб'ектаў — зямлі, будынкаў і г. д. Словам, падаткавая сыстэма павінна быць так пабудавана, каб коопэратыўная форма гаспадаркі апынулася у лепшых падаткавых умовах, чым ўсе іншыя: трэба рабіць процілеглае таму, што было перад сусветнаю вайною і што нагледаецца і цяпер у тых дзяржавах, дзе ўся эканамічная палітыка ськіравана проціў коопэратыўных аб'яднаньняў.

Маючы на мэце масавае скоопэраванне вёскі і вытварэнне там новых эканамічных суадносін — аграрна-коопэратыўная палітыка павінна імкнуцца да гэтага ўсімі даступнымі ёй спосабамі, не дапускаючы ніякіх выняткаў. З гэтага пункту гледжаньня напрыклад, бедната, як такая, ня можа карыстацца нейкімі льготамі з галіны падаткавага аблажэння, калі яна ўпарта ня хоча ўваходзіць (маючы да таго магчымасць) у коопэратыўныя аб'яднаньні: павінна аплачваць павышаныя стаўкі падаткаў, як і ўсё іншае нескоопэраванае сялянства. Такім чынам можа вытварыцца такое палажэнне, калі нескоопэраваная бедната будзе плаціць параўнаўча вышэйшыя падаткавыя стаўкі, чым скоопэраваная і замажнейшая частка сялянства.

У гэтым выпадку падаткавы націск, у справе ўцягнення больш шырокіх масаў сялянства, меў-бы значэнне чыста выхаваўчае і прысьпяшыў-бы працэс коопэравання сельскай гаспадаркі.

На пэўнай ступені коопэратыўнага будаўніцтва трэба было-б застасаваць адпаведныя мерапрыемствы, каторыя мы называем коопэратыўнымі манаполіямі і каторыя канчальна прымацоўвалі-б да коопэрацыі пэўныя галіны сельскай гаспадаркі. Пры застасаванні коопэратыўных манаполіяў толькі коопэратыўныя аб'яднаньні мелі-б права выпускаць у таварны абарот і на рынак прадукты сельскай гаспадаркі.

Няма сумлеву, што коопэратыўныя манаполіі ня можна ўводзіць прадчасна — гэта значыць перад тым, як тая галіна сельскай гаспадаркі, каторая падлягала б манаполізацыі, не абхоплена была йшчэ досыць коопэрацыяю.

Манаполіі можна стасаваць толькі тады, калі ёсць пэўнасць, што зманаполізаванне пэўнай галіны гаспадаркі ня зменшыць ейнай таварнасьці. Дзеля гэтага перад увядзеньнем манаполіяў павінна быць праведзена падрабязнае абзьямленне з рынкам, з палажэннем спраў у скоопэраванай галіне гаспадаркі, з пэрспэктывамі на дальшы яе поступ і г. д., бо ўсякая абмылка магла-б папсаваць справу на шмат год.

Мы уяўляем сабе справу так, што ўбудучым, арганізаваным на коопэратыўна-арцельных падставах, грамадзянстве толькі колектывы павінны прадукваць тавары і прадукты сельскай гаспадаркі і дзеля таго яны мусяць мець прышынство і перавагу ў параўнанні з прыватнаю гаспадаркаю з першых жа дзён, калі дзяржава прыступіць да пляновай акцыі коопэравання вёскі.

У працэсе коопэравання паасобных галін сельскай гаспадаркі, можна было-б пачаць уводзіць манаполь, напрыклад, з малочнай гаспадаркі. У гэтым выпадку можна было-б застасаваць паступовае „паглыбленне“ манаполію: пачаць яго з прадажы, напрыклад, масла, пакінуўшы ў вольным абароце ўсе іншыя малочныя прадукты, а потым паступова пашырыць коопэратыўны манаполь і на іх. Гэтакія паступовасць не дапусціла б да забурэння на рынку, а акрамя таго аблягчыла-б заданне самой коопэрацыі, каторай было-б не ўмагату адразу ахапіць усю малочную гаспадарку ў яе суцэльнасьці.

Трэба памятаць, што падобнымі мерапрыемствамі ў сельскай гаспадарцы ўводзіцца радыкальны, гістарычна канешны пераварот. Зразумела, што гэтакі пераварот павінен кіравацца і праводзіцца людзьмі, каторыя мусяць добра запазнацца з тою вялікаю справаю, за якую яны бяруцца. Калі-б такіх людзей у адпаведнай колькасці не аказалася, дык трэба было-б з гэтай справаю ўстрымацца аж да часу, пакуль перашкоды ня былі-б пераможаны.

Гэтакім-жа парадкам — у залежнасьці ад мясцовых варункаў і агульнага стану сельскай гаспадаркі — увядзеньне манаполіяў павінна пашырацца, паступова і на ўсе іншыя галіны сельскай гаспадаркі, як напр. насеннае выробніцтва, табачныя культуры і г. д.; але ўзноў не на ўсё адразу, а ў пляновай паступовасці і пасля падрабязнага абзьямлення з усімі эканамічнымі асаблівасцямі тае ці іншае гаспадарчае галіны.

Redaktar-Vydaviec inž. A. KLIMOVICH

Z upravnienia Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury ū Vilni.

Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, Zavalnaja 1—2.

Зрэалізаваньне ўсіх гэтых мерапрыемстваў спатыкае многа розных перашкодаў, перадусім перашкодаў гаспадарчай натуры. Іх трэба так абыйсьці, каб ня ўстрымлівалі аднолькава сацыяльна-эканамічнага поступу, які беспасрэдна будзе злучаны з агульнаю рэканструкцыяю сельскай гаспадаркі. Акрамя ўсяго іншага, трэба прадабчыць надмернае разбуханьне адміністрацыйных коштаў, каторыя могуць значна павялічыць цэны на зманapolізаваныя сельска-гаспадарчыя прадукты. Тут адпаведныя ворганы, як коопэратыўныя, так і агульна-дзяржаўныя павінны вясці пастаянную барацьбу, імкнучыся да таго, каб цэны зманapolізаваных прадуктаў былі ня вышэйшымі ад тых, якія абавязвалі да часу ўвядзеньня манapolю. Шляхом цэлага раду мерапрыемстваў гэта абавязка мусіць быць асягнена, памятаючы пра тое, што рэканструкцыя (перабудова) сельскай гаспадаркі праводзіцца ў мэтах нічога супольнага ня маючых з павялічэньнем коопэратыўнай бюрократыі.

U Niasvižy:

Žyta	9 50 - 10.50
Pšanica	12 00 - 14 00
Jačmień	10.50 - 12.00
Avios	10.00 - 12.00
Bulba stałovaja	
Siena, murožnaje	3.00 - 5.00
Kaniušina (siena)	- 5.00
Švini (za kilo živ. v.)	0.75 - 0.85
Masła za kilo	2.60 - 3.00
Jajki, štuka	4 ¹ / ₂ hr.

U Navahradku:

Žyta	
Pšanica	
Jačmień	
Avios	
Siena murožnaje	
Kaniušina (siena)	
Skacina na miasa (za kilo živ. v.)	
Svini (kilo živ. vahi)	
Masła prasavanaje (kilo)	
Jajko	

U Stonimie:

Žyta	8 00 - 11 50
Pšanica	13 00 - 14.00
Jačmień	8 50 - 11.00
Avios	9 00 - 12.60
Bulba	2.00 - 2.40
Siena murožnaje	2.40 - 3.60
Kaniušina (siena)	4.00 - 4.50
Bydła	0.30 - 0.40
Švini (kilo živ. vahi)	0.70 - 1.10
Masła prasavanaje za kilo	2.00 - 2.30
Jajki za štuku	3 ¹ / ₂ - 5 hr.

Наша пошта.

Р. Монцік, Я. Гіль, К-ва „Праца“ ў Г., Р. Камар, П. Лобка, Я. Марук, М. Посах, А. Кулак, Д. Кірэй, Р. Мядзюха, Я. Лысёнак, М. Райчонак, К. Курьловіч, Я. Курчонак, М. Мілянчук, С. Нямірскі, Ул. Міхасёнак, М. Цяляк, Ц. Лысёнак, С. Лысёнак, В. Койра — пробныя нумары „Самапомачы“ Вам пасылаем. Прачытайце і пазнайце наш часапіс, пазнаёмце з ім суседзяў і знаёмых. Усе разам станьцеся нашымі падпішчыкамі. Калі зьберыцца на адзін адрас 10 падпішчыкаў, дык тады цана падпіскі з 3 зл. у год зьмяншаецца да 1 зл. 20 гр. Карыстайце!

Я. Геніуш: кнігі высланы. Грошы атрымалі, дзякуем.

Сьце панель Ал. — часапіс Вам высылаўся адразу, але мы Вам выслалі і пачку паўторную — ці атрымалі?

М. Саўка: Усё зрабілі як просіце. Кніжку аб „Пчолах“ для А. В-ка выслалі, але грошаў дагэтуль не атрымалі. Прыпомнеце яму.

Ів. Сікора. Шчыра дзякуем за прысланае. Як бачыце, карыстаем. Просім і на далей не забывацца аб нас.

Ф. Акінчыц: Усе рукапісы ўжо выкарыстаны.

Качан: — на пададзены Вамі адрас „Самапомач“ ужо высылаецца, толькі неяк чытачы гэныя не сьпяшаюцца з падпіскай: прыпомнеце ім. — Вельмі шкода, што Вы ня трапілі ў час у рэдакцыю. Як будзеце ў Вільні, канешна зайдзецеся, а для большай пэўнасьці наперад паведамеце паштоўкай, калі будзеце ў нас. Зьбірайце каля сябе сьведамых беларусаў, а ня сьведамых усьведамляйце.

А. Кішко, Сьлязнейскі, М. Сырэнь: просьбу Вашу спаўняем.

В. Койра: Часапіс Вам пасылаем. Як будзеце ў Вільні, абавязка зайдзеце да нас у рэдакцыю.

Як выпісаць часапіс „САМАПОМАЧ“?

Каб выпісаць «САМАПОМАЧ», дзеля гэтага досыць напісаць:

U Redakcyju «SAMAPOMAČU»
Vilnia — Wilno

Polackaja vul. 9—4

паштоўку, якая каштуе ўсяго 15 грашоў. У паштоўцы трэба выразна падаць свой адрас: Імя, прозьвішча, вёску і найбліжэйшую пошту. На паказаны гэтак адрас рэдакцыя вышле пробны нумар часапісу, да каторага будзе далучаны блянкет „Р. К. О.“, якім з кожнай пошты вельмі лёгка і танна (за 10 грашоў) можна выслаць належную падпіску.

Хто карыстае з часапісу не апаціўшы падпіскі, той ёсьць ня сумленным крыўдзіцелем.

Усякія беларускія кніжкі, часапісы, календары найвыгадней можна дастаць праз Беларускаю Кнігарню «ПАГОНЯ» Вільня, Завальная 1—1.

Pierasyłka aplaçana ryčaltam.



CANA NUMARU 40 HRAŠOŨ